

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen
Hälsa- och sjukvårdsbyrån, S3

Närvarande
VT, HJ, RH, AH, FK, AR, CW

Frånvarande
AH-J

Justerat
Omedelbart

Ordförande
Lantråd
Veronica Thörnroos

Föredragande
Minister
Annika Hambrudd

Protokollförelse
Landskapsläkare
Knut Lönnroth

Nr 10

Utlåtande om utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar för mer omfattande bestämmelser om den nationella användningen av EU:s digitala covidintyg.

ÅLR 2022/229
14 S3

Beslut

Landskapsregeringen beslöt att skicka utlåtande till social- och hälsovårdsministeriet enligt **bilaga S322P07**.

Hänvisning
Er begäran om utlåtande VN/32784/2021

Kontaktperson
Knut Lönnroth, +358 (0)18 25000 (växel)
knut.lonnroth@regeringen.ax

Social- och hälsovårdsministeriet
PB 33
FI-00023 STATSRÅDET

registratorskontoret.shm@gov.fi

Ärende

Utlåtande om utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar för mer omfattande bestämmelser om den nationella användningen av EU:s digitala covidintyg

Landskapsregeringen har den 12.1.2022 mottagit en begäran om utlåtande från social- och hälsovårdsministeriet om ett utkast till regeringens proposition där det föreslås att den nationella användningen av EU:s digitala covidintyg, dvs. coronapass, ska utvidgas. Utlåtandet ska lämnas senast 17.1.2022.

I utkastet till regeringspropositionen föreslås att coronapass ska kunna tillämpas nationellt med stöd av lag även när restriktioner inte är i kraft. Vidare föreslås att landskapsregeringen ska kunna fatta ett sådant beslut i vissa situationer som förpliktar aktörer att kräva coronapass. Dessutom ska statsrådet kunna utfärda en förordning som förpliktar restauranger att kräva coronapass, vilket i praktiken betyder att statsrådet kan bestämma att coronapasset ska vara obligatoriskt i restauranger på Åland.

Lagförslaget finns vid tidpunkten för detta utlåtande inte i sin helhet tillgängligt på svenska. Bland annat saknas detaljmotiveringarna till lagförslaget. Landskapsregeringen kan därför inte skapa sig en helhetsbild av lagförslaget. Enligt 38 § i självstyrelselagen ska alla handlingar som behövs i ett ärende som utväxlas med Ålands landskapsregering finnas på svenska.

Landskapsregeringen motsätter sig möjligheten för berörda aktörer att använda coronapass när restriktioner inte är i kraft, att landskapsregeringen ska kunna förpliktiga aktörer att kräva coronapass samt att statsrådet ska kunna utfärda en förordning som förpliktar restauranger att kräva coronapass.

Svag evidens för nyttan med att kräva coronapass

Evidensen för att ett krav på coronapass skulle minska risken för smittspridning är begränsad. Enligt THL:s bedömning ger 2 doser vaccin mot covid-19 ett begränsat skydd mot lindrig covid-19 infektion, särskilt när den orsakas av omikronvarianten av coronaviruset, vilken nu dominerar allt mer. För att ett krav på coronapass teoretiskt skulle få effekt skulle det var nödvändigt att kräva en tredje vaccindos. Det är emellertid okänt hur länge ett gott skydd mot lindrig infektion består efter en tredje dos. Det är sannolikt att regelbundna boosterdosor skulle behövas för att uppnå önskad effekt på smittspridningen.

Såväl på Åland som i hela Finland förekommer nu omfattande smittspridning mellan fullt vaccinerade personer. Förutsättningarna för att krav på coronapass skulle bidra till effektivt smittskydd har försämrats avsevärt. Ett sådant krav skulle kunna leda till en falsk trygghet.

Den enda tydliga teoretiska effekten av krav på coronapass skulle vara att ovaccinerade i viss mån skyddas mot att drabbas av smitta som kan leda till allvarlig sjukdom. Landskapsregeringen bedömer att det är orimligt att ställa krav på alla medborgare att visa hälsouppgifter vid besök till offentliga lokaler för att skydda det fåtal individer som inte vaccinerats.

Teoretiskt kan ytterligare krav på coronapass öka vaccinationsviljan i befolkningen. På Åland är emellertid vaccinationstäckningen redan mycket hög. Redan nu 10.1.2022 har 87 % av personer som är 12 år eller äldre vaccinerats två gånger och över 80 % av personer äldre än 70 år har vaccinerats tre gånger. Täckningsgraden av tredje dosen ökar nu snabbt även i yngre åldersgrupper.

I 58 i § 1 mom. i lagförslaget föreslås åldersgränsen 16 år eller äldre, vilket enligt landskapsregeringens bedömning får orimliga konsekvenser för ungdomar. Nyttan av vaccinering är betydligt lägre för ungdomar och unga vuxna än för äldre personer, eftersom risken för allvarlig covid-19 är betydligt lägre för dem. Även om nyttan av vaccin är avsevärt större än risken för skada också för yngre personer måste ett beslut att avstå vaccinering respekteras.

Lagstiftningsbehörighet

Avslutningsvis konstaterar landskapsregeringen att statsrådet inte genomfört den ändring av 58 a § i smittskyddslagen som skulle flytta beslutanderätten om begränsningar eller krav på coronapass inom förplägnadsrörelser till regionförvaltningsverken eller kommunerna. Det är en modell som är mer förenlig med övriga bestämmelser i smittskyddslagen och som landskapsregeringen förespråkar. Nuvarande reglering tillsammans med lagförslaget får konsekvensen att föreslagna bestämmelser om coronapass kan tillämpas på Åland utan självstyrelsemyndigheternas direkta medverkan.

Detta är i sig oacceptabelt då t.ex. förplägnadsrörelers öppethållnings- och serveringstider enligt 18 § 13 punkten självstyrelselagen för Åland faller inom Ålands behörighet och då självstyrelsemyndigheterna för att kunna beakta Ålands särställning och särskilda behov enligt 30 § 9 punkten självstyrelselagen har förvaltningsbehörighet vad gäller smittskydd.

Lantråd

Veronica Thörnroos

Minister

Annika Hambrudd

FÖR KÄNNEDOM

Ålands lagting, självstyrelsepolitiska nämnden, susanne.eriksson@lagtinget.ax
Statsrådets kansli, registratorskontoret.srk@gov.fi
Anna Hallberg, nordisk samarbetsminister, anna.hallberg@gov.se
Heidi Kaila, statsrådets kansli, heidi.kaila@gov.fi
Anne Kumpula, social- och hälsovårdsministeriet, anne.kumpula@gov.fi
Mia Mäkinen, social- och hälsovårdsministeriet, mia.makinen@gov.fi
Mats Löfström, riksdagsledamot, mats.lofstrom@riksdagen.fi
Claes Hammar, generalkonsul på Åland, claes.hammar@gov.se
Janina Groop-Bondestam, justitieministeriet, janina.groop-bondestam@gov.fi
Noora Löfström, statsrådets kansli, noora.lofstrom@gov.fi
Ålands hälso- och sjukvård, info@ahs.ax